

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Невяна Фесчиева д.м.

за дисертационния труд

на тема:

„Продължаващото обучение като условие за професионализация на акушерката“

за придобиване на ОНС „доктор“

по област на висше образование: 7.Здравеопазване и спорт,

професионално направление: 7.4. Обществено здраве

и научна специалност „Управление на здравните грижи“

Със Заповед на Ректора № Р-109-277 на Медицински университет „Проф. д-р П Стоянов“ – Варна на основание на Протокол № 1/03.08.2020г от заседание на Научното жури съм определена да представя становище по процедура за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ на Жана Георгиева Павловска, докторант на самостоятелна подготовка към Медицински Университет „Проф. Д-р П. Стоянов“ – Варна, Факултет „Обществено Здравеопазване“, Катедра „Здравни грижи“, по област на висше образование: 7.Здравеопазване и спорт, професионално направление: 7.4. Обществено здраве, научна специалност „Управление на здравните грижи“.

Кариерно развитие на докторантката. *Образование.* Жана Георгиева Павловска завършва ИЗК „Д-р Ненчо Николаев“ гр. Варна, специалност „Акушерка“ през 1983 г. с отличен успех.

През 2000 г. продължава образованието си и придобива ОКС „бакалавър“ специалност „Здравни грижи“. и професионална квалификация „Ръководител на здравни грижи и преподавател по практика в медицински колеж“ във ВМИ – Плевен.

През 2007 г. придобива ОКС „Магистър“ по специалност „Управление на здравните грижи“ от МУ-Плевен.

Трудовият ѝ път след дипломирането ѝ през 1983г. започва като акушерка в с. Ресен, обл. Велико Търново, където работи до 1987г. В периода 1987-1994 работи в Интензивния сектор на Неонатологичното отделение на МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов“ гр. Велико Търново. От 1995 работи като Старша акушерка в Гинекологично отделение.

Жана Павловска е разработила проект: „Повишаване качеството на следоперативните грижи в Гинекологично отделение на МОБАЛ „Д-р Ст.Черкезов” АД гр. Велико Търново чрез въвеждане на план за грижи и намаляване на следоперативния престой”.

В периода 2011-2015г. работи като Старша акушерка на АГО на МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов” гр. Велико Търново и е разработила проект: „Визия за управление, оптимизиране и подобряване качеството на здравните грижи в АГО при МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов” АД гр. Велико Търново“. *От 2015 г. до сега работи във Филиал Велико Търново на МУ- Варна.*

Жана Павловска надгражда знанията си с над 30 посетени курса за продължаващо обучение

Ползва руски и английски език.

Членува в БАПЗГ, като от 2003г. е председател на Регионална колегия на БАПЗГ – Велико Търново. Носител на грамоти за професионализъм и награди, между които е и статуетката на Лесескепра за първо място на национално ниво в категорията „Ръководител по здравни грижи 2014 г.“

Оценка на дисертационния труд

Описателна характеристика

Дисертационният труд е написан на 189 страници и структуриран в пет основни глави. Съдържа 69 фигури, 7 таблици и 6 приложения. Списъкът на използваната литература съдържа 205 заглавия, от които 96 на кирилица, 67 на латиница и 42 интернет източника.

Едно от големите предизвикателства на съвременното обществено здравеопазване е осигуряване непрекъснатост на грижите за пациенти и здрави. Концепцията Здраве 2020 подчертава ключовата роля на медицинските сестри и акушерки в този процес. Акушерките играят решаваща роля в семейното планиране и репродуктивното здраве, в насърчаването на безопасното майчинство и в грижата за новороденото в неговото семейство.

Тяхната адаптация към променящите се технологии и методи на работа изисква осъвременяване / развитие на знания и умения чрез надежден инструмент, за какъвто е признато Продължаващото обучение. Поставянето на Продължаващото обучение (ПО) като тема на дисертационния труд е много актуално, защото се отнася до една медицинска професия, която е в начеваща криза. Теоретичното разглеждане на проблема има шанса да разкрие неизвестни негови страни, както и да посочи възможни практически решения за укрепване на професионалния капацитет и стабилитет.

Докторантката представя Литературен обзор в 9 параграфа, в който разглежда теоретични основи на ПО, както и регламентацията му в различните европейски страни и България, политики и добри практики. Показва много добра информираност по проблема, което прави Литературният обзор полезно четиво за ръководители от различни нива и практикуващи акушерки.

Въз основа на прегледа на литературни източници, докторантката определя като чувствителна зона за проучване подходите за оценка на резултатите от ПО.

Целта е ясно определена: На базата на направен анализ за продължаващото акушерско обучение в европейските системи и проучено мнение на различни групи респонденти да се направи SWOT анализ на съществуващата действителност у нас и се предложи иновативен модел за оценка на резултатите от продължаващото обучение.

За изпълнение на целта са поставени осем задачи, шест от които проучвателни:

- Преглед и сравнителен анализ на системите за продължаващо акушерско обучение в България и Европа по отношение на правно регулиране, лицензиране, организация, контрол, финансиране и стимулиране на дейности.
- Проучване информираността на акушерките и студентите относно продължаващото обучение и нагласите им за участие в дейности, свързани с повишаване на квалификацията и непрекъснатото професионално развитие.
- Проучване мнението на ръководителите по здравни грижи относно ролята им в процеса на продължаващо обучение на акушерките.
- Идентифициране на факторите, възпрепятстващи ефективното продължаващо обучение.
- SWOT анализ на продължаващото обучение на акушерките у нас.
- Да се докаже необходимостта от разработване и прилагане на нови подходи за контрол и оценка на продължаващото обучение, свързани с основните насоки за качество и безопасност на акушерската грижа.

Останалите две задачи са насочени към разработване на нова организационна технология: **Модел за оценка на продължаващо обучение** и проучване мнението на експерти за него .

Методологията е много добре представена. Разработени са изследователски хипотези, представени етапите на научни-изследователската работа, описани са обектите, начин на формиране на извадките, единици на наблюдението и техните признаци. Обхватът на проучването отговаря на поставените задачи:

- **Акушерки**, работещи в АГО и Неонатологични отделения в лечебни заведения в градовете София, Плевен, Варна, Русе, Габрово, Кърджали, Разград, Сливен, Търговище, Горна Оряховица, Севлиево (**n=324**);

- **Студенти** от III и IV курс, обучаващи се по специалност „Акушерка” в МУ – София, МУ – Плевен, РУ „Ангел Кънчев”, МУ – Варна и филиалите на университета в градовете Сливен, Велико Търново и Шумен (**n=104**);

- **Ръководители по здравни грижи** (главни и старши акушерки/медицински сестри), работещи в акушеро-аинекологични отделения/клиники и неонатологични отделения (**n=58**);

- **Хабилитирани преподаватели** с базово медицинско образование „Акушерка” и „Медицинска сестра“ от МУ – София, МУ – Плевен, РУ „Ангел Кънчев” – Русе, МУ – Варна и филиалите на университета в градовете Велико Търново и Шумен (**n= 12**).

Приложените изследователски методи са адекватни на поставените цел и задачи:

- Документално – съдържателен метод – проучени са документи на СЗО, ЕС и Р. България, свързани с ПО на акушерката.

- Качествен контент-анализ на документи – чрез използване на конструктивен подход се прави анализ на разглежданите документи чрез тълкуване.

- Анкетен метод

- ✓ Чрез три специално разработени от авторката анкетни карти и проведена пряка индивидуална анонимна анкета с редови акушерки, студенти и експерти (главни/старши акушерки/медицински сестри) е събрана първична социологическа информация.

- ✓ Въпросник за хабилитирани преподаватели – полустандартизирано интервю.

- SWOT анализ за определяне на силните и слаби страни на ПО на акушерките в България, заплахите и перспективи, произтичащи от съществуващата ситуация у нас.

- Статистически методи: Сравнителен анализ, Параметрични и непараметрични тестове – за оценка на хипотези – статистическо сравнение χ^2 анализ за проверка на хипотези за връзка между качествени променливи; Вариационен анализ; Корелационен анализ; Графичен анализ.

Оценка на резултатите и приносите.

Установено е, че продължаващото обучение в България отговаря на критериите на СЗО за правна регулация, организация, обучение, основаващо се на научни изследвания, доказателства и компетентност и се предоставя чрез разнообразни дейности. В България, оценяването на ПО се базира на количествени показатели, а липсват утвърдени стандарти за качество на продължаващото обучение

В голяма степен анкетираните акушерки (62%), оценяват положително продължаващото обучение, като водещи мотиви за включване в дейности за повишаване на квалификацията са разширяване на знанията и уменията (66%), както и личностно самоусъвършенстване (35%).

Студентите показват по-голяма готовност за повишаване квалификацията си и най-вече по отношение на придобиване на специалност- 46%, докато при акушерки е 7%

Бариери пред ПО според акушерките са финансови (69%), отдалечеността от дома (32%), продължителността на обучението (20%).

Предпочитаните форми за повишаване на квалификацията при работещите акушерки са: курсове (50%) и теоретически и практически семинари (31%). Подобни са данните и при студентите, но те са насочени и към придобиване на магистърска степен.

Осъществяването на „качествени здравни грижи“ и повишаването на професионалната компетентност са водещи приноси както на акушерките, така и на ръководителите на Здравни грижи. Това косвено потвърждава одобрението за ПО на базата на ценностната ориентация на респондентите.

Разработеният SWOT анализ очертава много добре силни и слаби страни, както и заплахи и възможности и с това оформя картината на ПО при акушерки у нас. Много съществена слаба страна е невключване на безопасността на пациентите и персонала в ПО. Това пренебрегване на европейските изисквания трябва да бъде срочно преодоляно. Бих отбелязала, че някои от посочените като заплахи заключения, всъщност вече са факт, като например: застаряване на съсловието и намаляващ интерес към професията са вече и би трябвало да бъдат включени към слабите страни.

Съществена част от работата на Жана Павловска е разработения **Алгоритъм за ефективно управление на продължаващо обучение** с включване на всички стъпки: Какво да се учи?; Как да се учи?; Осъществяване на обучението; Ползи и Срокове на оценка.

Алгоритъмът предвижда оценка на 3 и 5 годишен времеви интервал, а за новозавършилите – ежегодно. Предложението за три нива на оценка дава възможност за участие на работодатели, РК на БАПЗГ и БАПЗГ като регулаторен орган.

С разработения и много добре илюстриран алгоритъм докторантката показва възможности за организационно планиране на необходими дейности, още повече, че тя посочва кога се появява потребността и причината за появата. Алгоритъмът е елемент от управлението на здравните грижи и има голям потенциал за внедряване.

Основан на резултатите на дисертационния труд е и Модел за оценка на продължаващо обучение.

Въз основа на получените данни докторантката доказва необходимостта от засилване на контрола по осъществяване на дейностите. Разработеният **Модел за оценка на продължаващо обучение** гарантира по добра мотивация за участие в него, както и на работодателите за по-добро професионалното развитие на персонала.

Авторефератът отразява същностните моменти на дисертационния труд. Във връзка с дисертацията са направени 4 публикации в български списания и сборници от конференции.

Изразявам съгласие с предложените от докторантката приноси

Заклучение.

Дисертационният труд **„Продължаващото обучение като условие за професионализация на акушерката“** е разработен на актуална тема, добре поставен и изпълнен като научно изследване, лично дело е на докторантката. Той представлява завършен научен продукт, с достатъчно познавателни и практико-приложни приноси. Представените иновативни подходи към управление и оценка на ПО са оригинални и имат потенциал за приложение в лечебните заведения на цялата страна.

Трудът напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и ПРАС на МУ-Варна. Убедено давам положително становище на дисертационния труд и предлагам на членовете на Научното жури също да гласуват положително на ас. **Жана Георгиева Павловска** да бъде присъдена образователната и научна степен **„доктор“** по научната специалност **„Управление на здравните грижи“**.

18.09.2020 г

Член на НЖ:

доц. Н. Фесчиева, дм